

Harvardský rasismus naruby

- CZ24 News | 12. ledna 2024

USA: Prezidentka harvardské univerzity rezignovala. Mnozí lidé zastávají názor, že se ředitelkou stala jen proto, že je černá žena. Obrácený rasismus je na amerických univerzitách normou, jak ukázalo loňské rozhodnutí Nejvyššího soudu. Jeho rozsudek je zajímavým historickým výletem na téma rasismu.

V loňském roce rozhodl americký Nejvyšší soud, že univerzita v Harvardu porušuje ústavní princip rovnosti, neboť při přijímacím řízení „je rasa určujícím faktorem“ pro významné procento „afroameričanů a hispánců“. Rozhodnutí amerického Nejvyššího soudu je ve většině případů zajímavě odvyprávěný příběh s řadou odkazů do historie a podrobným vysvětlením argumentů pro a proti.

V případě Harvard napsal soud toto:

Výběr, překlad, zkrácení, mezititulky autor.

Po skončení americké občanské války, která probíhala v letech 1861 až 1865, schválil americký Kongres několik dodatků Ústavy, které řešily nové postavení bývalých otroků ve společnosti. Dodatek s číslem 14 řeší rovnost před zákonem pro všechny občany USA. Ústava nepovoluje rozdílné zákony na základě rasy nebo barvy kůže.

Přestože 14. dodatek přinesl dramatickou změnu, tento soud a celá země nenaplnily základní očekávání. Po dobu téměř sta let od konce občanské války byla státem posvěcená segregace politováníhodnou normou. Tento soud sehrál svoji nešťastnou roli, když v roce 1896 v případě Plessy rozhodl, že rasová segregace, pokud jsou podmínky srovnatelné, je v souladu se zákonem.

Pozn. autora: V roce 1892 nastoupil míšenec jménem Homer Plessy do vagónu ve vlaku, který byl určen pouze pro bílé, čímž porušil místní zákony. Ty povolovaly oddělené vagóny pro bílé a barevné cestující za předpokladu, že jsou vagóny stejně vybaveny. Nejvyšší soud drtivou většinou řekl, že to je v pořádku. Tím vznikla doktrína „stejně, ale oddělené“.

Oddělené není stejné

V polovině 20. století se smysl 14. dodatku již zřetelně vyjevil: oddělené nemůže znamenat stejné. V případě Brown v roce 1954 jsme zvrátili předchozí rozsudek kauzy Homera Plessyho. Vzdělávací rada tvrdila, že oddělené školy pro bílé a barevné studenty jsou v souladu se zákonem, pokud poskytují oběma rasám zhruba srovnatelné vzdělávací služby. Ale tento soud řekl, že segregace je nepřijatelná, i když jsou školní budovy a poskytované služby podobné. Samotný akt rozdělování dětí na základě rasy vyvolává pocit méněcennosti.

Závěr, ke kterému dospěl soud v případě Brown, je bez pochyb jasný: právo na veřejné vzdělání musí být dostupné všem za stejných podmínek. Soud zopakoval svůj závěr o rok později, když řekl, že školy nesmí při přijímání studentů brát ohled na rasu. V dalších rozhodnutích soud potvrdil zrušení rasové segregace na plážích a toaletách.

Dvoustupňový test

Je historickým faktem, že ústředním motivem 14. dodatku byla eliminace rasové segregace. Jakákoli

výjimka z ústavního požadavku na rovnost musí splnit přísný dvoustupňový test. Za prvé musí posuzování na základě rasy sloužit odůvodnitelnému státnímu zájmu a za druhé musí být nezbytné pro jeho dosažení. Například pro zvýšení bezpečnosti ve věznicích v případě rasových nepokojů.

Souhlas se státními opatřeními na základě rasy byl poskytován zřídka z dobrého důvodu. Rozlišování mezi občany jenom na základě toho, kdo byli jejich předci, je z podstaty ohavné ve společnosti svobodných lidí, jejichž instituce jsou založeny na principu rovnosti. Princip rovnosti nesmí být porušen s výjimkou zcela mimořádných případů.

Přijímací řízení na školách

Tyto případy zahrnují otázku, zda může univerzita při přijímacím řízení zohledňovat rasu. Soud řešil první případ v roce 1978 v kauze Bakke. Student Bakke si stěžoval, že nebyl přijat na školu, protože škola měla vyhrazeno 16 míst ze 100 pro studenty z různých minoritních skupin. Škola jej nepřijala, přestože výsledky jeho testů byly lepší než výsledky přijatých minoritních studentů.

Soud byl hluboce rozpolcen a přišel se šesti různými názory. Nakonec částečně vyhověl oběma. Soudce Powell zamítl argument školy, že přijímání studentů z minoritních skupin pomůže zaostávajícím lokalitám, neboť neexistují žádné důkazy, že by tam politika školy pomohla zvýšit počet doktorů. Soudce nepřijal zdůvodnění, že politika univerzity snižuje historický deficit znevýhodněných menšin na lékařských fakultách. Zamítl ho jako amorfní koncept, který může sahát nekonečně daleko do minulosti. Soudce ale uznal argument školy, že rasově rozmanitý studentský kolektiv seboou nese vzdělávací benefity. Ostatní soudci argumenty soudce Powella neakceptovali.

Nejasné rozhodnutí

Po vynesení nejednotného rozsudku měly soudy nižší instance problém, jak jej interpretovat. Tento soud se problémem znovu zabýval v roce 2003 v případě Grutter. V rozhodnutí, které bylo přijato nejtěsnější většinou, soud podpořil stanovisko soudce Powella, že rasově rozmanitý studentský kolektiv je oprávněný státní zájem.

Soud si byl vědom rizika, že rozhodnutí může znamenat zavedení stereotypních rasových kvót a rasovou diskriminaci proti nepreferovaným rasám. Aby se vypořádal s těmito obavami, zavedl soud poslední podmínku pro přijímací řízení na základě rasy. V nějakém okamžiku, řekl soud, to musí skončit. Tento požadavek byl klíčový, zdůrazňoval rozsudek opakovaně.

Někdy to musí skončit

V rozsudku kauzy Grutter bylo uvedeno: Před 25 lety povolil soudce Powell přijímací řízení na základě rasy. Očekáváme, že za 25 let nebude rasové zvýhodňování nutné k podpoře zájmu, který schvalujeme dnes.

O dvacet let později není konec v dohledu. Politika Harvardu, podle které jsou studenti přijímáni na základě rasy, nemá stanoven datum ukončení. Soud řekl, že kritéria přijímacího řízení na základě rasy musí být dostatečně měřitelná. Harvard tento požadavek nesplňuje. Odpověď na naši kritiku je v podstatě: věřte nám.

Data Harvardu z přijímacího řízení ukazují překvapující rozdíl mezi rasami. Afroameričan, který se na základě výsledků testů umístil ve čtvrté nejhorší skupině z deseti, má vyšší šanci na přijetí než asijský student, který se umístil v nejlepší skupině z deseti.

Z důvodů uvedených výše nemohou parametry přijímacího řízení Harvardu splňovat požadavky 14. dodatku Ústavy.

Tolik text soudního rozhodnutí.

Na doplnění deset historických faktů, které dokazují, že největšími podporovateli rasismu v USA byli vždy [demokraté](#). Aneb jak je snadné vyvolat ne zcela správný dojem.

Zpracoval: S.Spurný/syrzdarmaCz

[ZDROJ](#)